

Cele lekcji – wymagania ogólne

- wprowadzenie w nauczanie Kościoła na temat warunków usprawiedliwiających uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- odnosi się afirmatywnie i polemicznie do różnorodnych stwierdzeń na temat wojny;
- wymienia i wyjaśnia warunki usprawiedliwiające uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej;
- formułuje praktyczne wskazania wynikające z tych warunków.

Wartości

- uprawniona obrona ojczyzny.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – odpowiedź w kacie. Nauczyciel w różnych kątach sali lekcyjnej umieszcza plansze z następującymi hasłami (załącznik 1): „Czyń miłość, nie wojnę”, „Chcesz pokoju, szykuj się do wojny”, „Wojna jest zła, lecz nie najgorsza”, „Wojna jest słodka dla tych, którzy nigdy nie wojowali”. Następnie prosi uczniów, aby przeczytali wszystkie kartki i usiedli przy sentencji, z którą najbardziej się zgadzają.

Gdy uczniowie zajmą miejsca, nauczyciel prosi, aby każdy z nich po kolei wyjaśnił, dlaczego z tą sentencją się zgadza i – ewentualnie – dlaczego odrzuca pozostałe.

Podsumowanie: każda z zaprezentowanych sentencji niesie ze sobą jakąś mądrość czy ważną wskazówkę, ale chyba nie da się wskazać, że któraś z nich jest jedynie słusznym podejściem do wojny. Bo w kwestii wojny ani postawa pacyfistyczna, ani cyniczna nie jest najlepszą opcją. Warto przyrzeć się nauczaniu Kościoła na ten temat. Unika bowiem ono obu tych skrajności. Podpowiada przy tym rozwiązania w sytuacji, która wydaje się być bez wyjścia.

Rozwinięcie tematu

Metoda – wykład. Nauczyciel w trakcie wykładu przekazuje treści zawarte w *Katechizmie Kościoła Katolickiego* 2307-2317. W sposób szczególny omawia warunki usprawiedliwiające uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej, czyli elementy teorii wojny sprawiedliwej. Prosi także uczniów, aby w trakcie wykładu robili notatki według schematu:

- treści znane;
- treści nowe;
- treści kontrowersyjne lub niejasne.

Podsumowanie: nauczyciel zaprasza chętnych uczniów do podzielnia się tym, co zanotowali w czasie wykładu, i odnosi się do tego, co uczniowie wskazali jako kontrowersyjne lub niejasne.

Metoda – przemówienie. Nauczyciel tworzy grupy po 4–5 osób, wskazuje liderów i przekazuje im materiały (kartki formatu A4). Następnie wyjaśnia, że zadaniem grup jest napisanie przemówienia, w którym uzasadnią podjęcie działań militarnych przez kraj, który reprezentują. Nauczyciel dodaje, że przemówienie powinno uwzględniać wskazania moralne, o których naucza Kościół, formułując warunki usprawiedliwiające uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej.

Podsumowanie: po wykonaniu zadania grupy prezentują efekty swojej pracy. Nauczyciel umieszcza prace w widocznym miejscu, podkreśla wartościowe elementy i wskazuje na ewentualne braki.

Zakończenie

Chrześcijanie wierzą, że Jezus przez swą śmierć na krzyżu nie tylko pojednał człowieka z Bogiem, lecz także zburzył mur wrogości między ludźmi. Zatem jedyną motywacją chrześcijanina do działania powinna być miłość, nigdy zaś nienawiść, odrzucenie czy wrogość.

Kościół nigdy nie nauczał, że istnieje wojna święta. Takiej wojny po prostu nie ma. Każda wojna niesie ze sobą śmierć, gwałt, samotność, strach, cierpienie fizyczne

i duchowe, zniszczenie ludzkiego dziedzictwa kulturowego oraz degradację środowiska naturalnego. Żaden z tych skutków wojny nie pochodzi od Boga i nie ma nic wspólnego ze świętością.

W historii myśli chrześcijańskiej rozwinęła się jedynie tzw. teoria wojny sprawiedliwej, którą współcześnie nazywa się warunkami usprawiedliwiającymi uprawnioną obronę z użyciem siły militarnej.

Ta koncepcja nie uświęca ani nie usprawiedliwia wojny. Ona wskazuje warunki, których zachowanie pozwala obronić się napadniętym narodom, przypominając jednocześnie, że jedyną drogą rozwoju człowieka i ludów jest droga pokoju.

Notatka

Uczniowie formułują samodzielną notatkę podczas wykładu nauczyciela.

Korelacja z edukacją szkolną

- etyka – podejście do kwestii wojny w różnych systemach etycznych;
- historia – wkład polskich myślicieli w rozwój koncepcji wojny sprawiedliwej (m.in. Paweł Włodkowic).